

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ФІЛОСОФІЇ ТА УПРАВЛІННЯ

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. декана факультету
соціології та управління

 Т. Ф. Бірюкова

“29” серпня 2019 р.

ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки бакалаврів

спеціальності 033 – «Філософія»

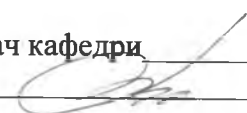
освітньо-професійна програма «Європейські філософські студії і
креативні індустрії»

Укладач: Бутченко Т.І, д.філос.н., доцент, професор кафедри соціальної філософії та управління

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри соціальної філософії та
управління

Протокол № 1 від “29”серпня 2019 р.

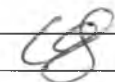
Завідувач кафедри

 Т.І. Бутченко

Ухвалено
науково-методичною радою
факультету соціології та управління

Протокол № 1 від “29” серпня 2019 р.

Голова науково-методичної ради
факультету

 О.С.Маліновська

2019 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти,	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів -3	Галузь знань <u>23 Соціальна робота</u>	Нормативна	
		Цикл дисциплін професійної підготовки	
Загальна кількість годин- 90	Спеціальність <u>231 Соціальна робота</u>	Рік підготовки:	
	Освітньо-професійна програма <u>Соціальна робота</u>	1-й	1-й
		Лекції	
Тижневих аудиторних годин для денної форми навчання:— 3 год.	Рівень вищої освіти: бакалаврський	14 год.	6 год.
		Семінарські	
		14 год.	4 год.
		Самостійна робота	
		62 год.	80 год.
		Вид контролю: Залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Вступ до спеціальності» є формування цілісних уявлень про зміст соціальної роботи як науки і професійної діяльності, про її основні напрямки, інструментарій, технології, організацію та інформаційну базу.

Основні завдання вивчення дисципліни «Вступ до спеціальності»:

- вивчення теоретичних основ соціальної роботи як науки і професійної діяльності;
- розкриття особливостей організації соціальних служб в Україні;
- набуття студентами практичних навичок та умінь щодо роботи з інформаційними ресурсами спеціальності «Соціальна робота»;
- вивчення фахової термінології в сфері соціальної роботи та управління персоналом соціальних служб.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- сутність соціальної роботи;
- місце соціальної роботи в структурі соціально-гуманітарних наук;

- моделі соціальної роботи;
- вимоги до соціального працівника;
- специфіку відносин між клієнтом і соціальним працівником;
- сутність і зміст управління;
- функції управління в соціальній сфері;
- мету та принципи державної соціальної політики;

уміти:

- використовувати методи соціальної роботи;
- організовувати роботу з визначення соціальних потреб клієнта;
- дотримуватися етичних норм і моральних принципів соціального працівника;
- професійно спілкуватися в соціальній роботі.

Міждисциплінарні зв'язки

«Вступ до спеціальності» як навчальна дисципліна має широкі міждисциплінарні зв'язки та пов'язана з широким спектром гуманітарних та професійно орієнтованих дисциплін, що вивчаються студентами спеціальності «Соціальна робота», а саме: «Філософія», «Історія української культури», «Інформатика», «Галузеве законодавство у соціальній роботі», «Деонтологія», «Теорія управління соціальними процесами» тощо.

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Соціальна робота як суспільне явище

Тема 1. Сутність соціальної роботи

Місце соціальної роботи в сучасному суспільстві. Функції соціальної роботи. Соціальна робота як фахова діяльність. Рефлексивно-терапевтичний підхід. Соціалістично-колективістський підхід. Індивідуалістично-реформістський підхід. Соціальна робота як наука. Соціальна робота як навчальна дисципліна

Тема 2. Взаємозв'язки соціальної роботи з іншими соціально-гуманітарними дисциплінами

Загальна характеристика. Соціологія і соціальна робота. Психологія і соціальна робота. Соціальна робота і історія. Соціальна політика і соціальна робота. Теорія управління та соціальна робота.

Тема 3. Методологія практичної соціальної роботи

Проблеми методології соціальної роботи. Процес соціальної роботи. Лінійна модель. Аналітичний підхід. Практичний підхід. Методи і технології

соціальної роботи. Класифікація методів. Технології соціальної роботи. Стратегії втручання у соціальній роботі. Рівні соціальної роботи.

Тема 4. Вимоги до соціального працівника

Ідеальний образ соціального працівника. Фахові вимоги до соціального працівника. Критерії компетентності соціальних працівників. Стадії професійного виховання соціального працівника. Особистісні вимоги до соціального працівника. Взаємозв'язок між професійними і духовно-моральними якостями соціальних працівників.

Тема 5. Відносини між клієнтами і соціальними працівниками

Клієнти в соціальній роботі. Стадії мобілізації особистісних ресурсів клієнта. Орієнтація на потреби і ресурси клієнта. Ієрархія потреб А. Маслоу. Соціальне виключення і дискримінація клієнтів. Явища набутої безпорадності і госпіталізму. Права клієнтів і принцип активізації

Тема 6. Система моральних норм у соціальній роботі

Значення етики для соціальної роботи. Фахові цінності і принципи в соціальній роботі. Професійні межі у соціальній роботі. Міжнародні етичні стандарти соціальної роботи. Етичні стандарти соціальної роботи в Україні. «Етика соціальної роботи: принципи та стандарти», ухвалена МФСП. Етичний кодекс спеціалістів з соціальної роботи в Україні.

Тема 7. Особливості спілкування соціальних працівників і клієнтів

Структура професійного спілкування у соціальній роботі. Комунікативний аспект спілкування в соціальній роботі. Взаємодія у процесі професійного спілкування. Міжособистісне спілкування. Деформації у спілкуванні. Сутність конфлікту і діяльність, спрямована на подолання конфліктних ситуацій.

Тема 8. Система соціальних служб в Україні

Сутність соціального обслуговування і соціальної служби. Мережа організацій, причетних до розв'язання соціальних проблем в Україні. Державні соціальні служби в Україні. Роль недержавних соціальних служб у соціальному обслуговуванні.

Тема 9. Організаційні аспекти соціальної роботи

Особливості управління соціальною роботою. Формування команди у соціальній службі. Професійна підтримка (супервізія) в соціальній службі. Забезпечення якості соціальних послуг.

Розділ 2. Вступ до теорії управління: основні поняття

Тема 1. Еволюція управлінської думки

Школа наукового управління. Ідеї Ф. Тейлора. Адміністративна школа управління. Принципи А. Файоля. Рух за гуманні стосунки. Хотторнський експеримент. Біхейворизм. Процесний підхід. Системний підхід.

Тема 2. Сутність управління

Зміст поняття «управління». Значення та завдання управління. Функції управління. Організація. Функціональна організаційна структура. Дивізіональна організаційна структура. Проектна організаційна структура. Матрична організаційна структура. Конгломератна організаційна структура. Планування. Мотивація. Контроль. Рівні управління.

Тема 3. Методи управління

Зміст поняття «методи управління». Класифікація методів управління. Соціально-психологічні методи. Організаційно-розпорядчі методи. Економічні методи.

Тема 4. Прийняття управлінського рішення

Сутність процесу прийняття управлінського рішення. Проблема невизначеності в процесі прийняття управлінського рішення. Класифікація управлінських рішень. Фактори впливу. Методи та моделі прийняття управлінських і рішень

Тема 5. Комунікації в організації

Вертикальні комунікації. Горизонтальні комунікації. Чутки. Процес обміну інформацією. Канали передачі інформації. Зворотній зв'язок. Деформації. Семантичні та психологічні перешкоди. Невербальні комунікації. Фільтрація

Тема 6. Групова динаміка та лідерство

Формальні та неформальні групи. Хотторнський ефект. Причини виникнення неформальної організації. Групове мислення. Цільовий комітет. Постійний комітет

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тематичних розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усьог о	у тому числі					усьог о	у тому числі				
		л	с.	лаб.	сам. роб.	I.З.		л	с.	лаб.	сам. роб.	I.З.
1	2	3	4	5	6	I.З.	7	8	9	10	11	I.З.
Розділ 1. Соціальна робота як суспільне явище												
Тема 1. Сутність соціальної роботи	6	2	–	–	4	–	8	2	–	–	6	–
Тема 2. Взаємозв'язки соціальної роботи з іншими соціально- гуманітарним и дисциплінами	6	2	–	–	4	–	6	–	–	–	6	–
Тема 3. Методологія практичної соціальної роботи	6	2	–	–	4	–	8	–	–	–	8	–
Тема 4. Вимоги до соціального працівника	6	2	–	–	4	–	6	–	–	–	6	–
Тема 5. Відносини між клієнтами і соціальними працівниками	6	2	–	–	4	–	6	–	–	–	6	–
Тема 6. Система моральних норм у соціальній роботі	6	–	2	–	4	–	6	–	–	–	6	–
Тема 7. Особливості спілкування соціальних працівників і клієнтів	6	–	2	–	4	–	6	–	–	–	6	–
Тема 8. Система соціальних служб в Україні	8	–	2	–	6	–	8	2	–	–	6	–
Тема 9. Організаційні аспекти соціальної роботи	6	–	2	–	4	–	6	–	–	–	6	–
Разом за розділом 1	56	10	8	–	38	–	60	4	–	–	56	–

Розділ 2. Вступ до теорії управління: основні поняття												
Тема 1. Еволюція управлінської думки	6	2	–	–	4	–	6	–	2	–	4	–
Тема 2. Сутність управління	4	–	–	–	4	–	6	2	–	–	4	–
Тема 3. Методи управління	6	2	–	–	4	–	4	–	–	–	4	–
Тема 4. Прийняття управлінськог о рішення	6	–	2	–	4	–	6	–	2	–	4	–
Тема 5. Комунікації в організації	6	–	2	–	4	–	4	–	–	–	4	–
Тема 6. Групова динаміка та лідерство	6	–	2	–	4	–	4	–	–	–	4	–
Разом за розділом 2	34	4	6	–	24	–	30	2	4	–	24	–
Усього годин	90	14	14	–	62	–	90	6	4	–	80	–

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1	Сутність соціальної роботи	2	2
2	Взаємозв'язки соціальної роботи з іншими соціально-гуманітарними дисциплінами	2	–
3	Методологія практичної соціальної роботи	2	–
4	Вимоги до соціального працівника	2	–
5	Відносини між клієнтами і соціальними працівниками	2	–
6.	Система соціальних служб в Україні	–	2
7	Еволюція управлінської думки	2	–
8	Сутність управління	–	2
9	Методи управління	2	–
Разом		14	6

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1	Система моральних норм у соціальній роботі	2	–
2	Особливості спілкування соціальних працівників і клієнтів	2	–
3	Система соціальних служб в Україні	2	–
4	Організаційні аспекти соціальної роботи	2	–
5	Еволюція управлінської думки	–	2

6	Прийняття управлінського рішення	2	2
7	Комунікації в організації	2	–
8	Групова динаміка та лідерство	2	–
Разом		14	4

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1	Сутність соціальної роботи	4	6
2	Взаємозв'язки соціальної роботи з іншими соціально-гуманітарними дисциплінами	4	6
3	Методологія практичної соціальної роботи	4	8
4	Вимоги до соціального працівника	4	6
5	Відносини між клієнтами і соціальними працівниками	4	6
6	Система моральних норм у соціальній роботі	4	6
7	Особливості спілкування соціальних працівників і клієнтів	4	6
8	Система соціальних служб в Україні	6	6
9	Організаційні аспекти соціальної роботи	4	6
10	Еволюція управлінської думки	4	4
11	Сутність управління	4	4
12	Методи управління	4	4
13	Прийняття управлінського рішення	4	4
14	Комунікації в організації	4	4
15	Групова динаміка та лідерство	4	4
Разом		62	80

8. Види контролю та система накопичення балів

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретних завдань.

Оцінювання відповідей на семінарському занятті:

3 бали – чітка повна змістовна відповідь на питання, оперування багатьма теоретичними джерелами, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції;

2 бали – змістовне доповнення;

1 бал – поверховий виклад матеріалу;

0 балів – відсутність відповіді.

Рубіжний підсумковий контроль проводиться по завершенні вивчення змістовного модуля у вигляді модульної контрольної роботи або тестування.

Оцінювання контрольних робіт:

14-18 балів – повна змістовна відповідь на всі завдання, оперування багатьма теоретичними джерелами, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції;

9-13 балів – авторська позиція заявлена, але повністю не обґрунтована, викладення матеріалу засноване на знанні джерел, але без аналітичної позиції;

4-8 балів – поверховий виклад матеріалу, слабе знання теоретичних джерел;
 1-3 бали – короткий поверховий виклад матеріалу, нечіткі та помилкові визначення понять;
 0 балів – відсутність відповідей

Підсумковий контроль проводиться по закінченні вивчення курсу з метою оцінювання результатів вивчення навчального курсу на завершальному етапі.

Підсумковий контроль проходить у формі заліку, під час якого студент може отримати 40 балів. З них 20 балів – за результатами тестування (або виконання індивідуального завдання), 20 балів відводиться на екзамен у усному вигляді (2 питання для перевірки рівня засвоєння теоретичних знань: по 7 балів за кожне, 1 завдання для перевірки рівня сформованості практичних умінь та навичок – 6 балів).

У цілому, студент отримує 100 балів.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль						Підсум. контр.	Сума
Атестація з розділу 1			Атестація з розділу 2			залік	
Форми роботи	К-ть заход.	К-ть балів	Форми роботи	К-ть заход.	К-ть балів		
1. Відповідь на семінарському занятті	4	12	1. Відповідь на семінарському занятті	4	12		24
2. Виконання контрольної роботи	1	18	2. Виконання контрольної роботи	1	18		36
Разом		30	Разом		30		60
		30			30	40	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов’язковим повторним курсом)		

9. Рекомендована література

Основна література:

1. Акмалова А. А. Социальная работа с мигрантами и беженцами : учеб. пособие для вузов. Москва : Инфра-М, 2012. 222 с.
2. Безпалько О. В. Соціальна робота в громаді : навч. посіб. для вузів / О. В. Безпалько. Київ : Центр навчальної літератури, 2005. 171 с.
3. Васильєв В. В. Соціальна робота на підприємстві : навч. посіб. / В. В. Васильєв. Київ : Слово, 2011. 424 с.
4. Іванова І. Б. Соціальна робота з людьми з особливими потребами : навч. посіб. / І. Б. Іванова. Київ : Задруга, 2011. 416 с.
5. Капська А. Й. Соціальна робота : навч. посіб. / А. Й. Капська. Київ : Слово, 2011. 400 с.
6. Карпенко О. Г. Вступ до спеціальності «Соціальна робота» : навч.-метод. посіб. / О. Г. Карпенко. Київ : Слово, 2011. 248 с.
7. Лукашевич М. П. Менеджмент соціальної роботи : теорія і практика : навч. посіб. / М. П. Лукашевич, М. В. Туленков. Київ : Каравела, 2007. 296 с.
8. Социальная работа : теория и организация: учеб. пособ./ под ред. П. П. Украинец; Авт. кол. : П. П. Украинец, С. В. Лапина, С. Н. Бурова и др. Минск : Тетра Системс, 2005. 288с.
9. Социальная работа с молодежью : учеб. пособ. для вузов / под ред. Н. Ф. Басова. Москва : Дашков и К, 2008. 328 с.
10. Социальная работа с различными группами населения : учеб. пособ. для вузов / под ред. Н. Ф. Басова. Москва : КНОРУС, 2012. 528 с.
11. Холостова, Е. И. Социальная работа в схемах : учеб. пособ. / Е. И. Холостова. 3-е изд. Москва : Дашков и К, 2012. 100 с.
12. Червякова Г. А. Введение в профессию «Социальная работа» : учебник для высшего профессионального образования / Г. А. Червякова. Москва : Академия, 2012. 192 с.

Додаткова література:

1. Головатий М. Ф. Соціальна політика і соціальна робота : термінологічно-понятійний словник / М. Ф. Головатий, М. Б. Панасюк. Київ : МАУП, 2005. 560 с.
2. Дарченко Н. Д. Соціальна робота та проблеми мотивації соціальних працівників / Н. Д. Дарченко // *Формування ринкових відносин в Україні*, 2009. № 9(100). С. 135-140.
3. Дивицына Н. Ф. Социальная работа с детьми группы риска : краткий курс лекций для вузов / Н. Ф. Дивицына. Москва : ВЛАДОС, 2008. 352 с.
4. Дробницька А. Соціальна робота з підлітками девіантної поведінки у Великобританії / А. Дробницька // *Рідна школа*. 2006. № 10, жовтень. С. 70-72
5. Лук'янова Н. Соціальна робота в Україні: концептуальні засади трансформації в сучасних умовах / Н. Лук'янова // *Політичний менеджмент*. 2009. № 5(38). С. 150-156.

Інформаційні ресурси

1. Кнорринг В. И. Теория, практика и искусство управления: учебник для вузов по специальности «Менеджмент». 2-е изд., изм. и доп. Москва : Издательство НОРМА, 2001. 528 с. URL: http://svitk.ru/004_book_book/2b/587_knorrning-teoriya.php (дата звернення: 13.12.2018).
2. Мескон М. Х., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента: пер. с англ. Москва : Дело, 1997. 704 с. URL: <http://socioline.ru/pages/mmeskon-malbert-fhedouri-osnovy-menepedzhmenta>. (дата звернення: 23.02.2019).
3. Основы социального управления: учебное пособие / А. Г. Гладышев, В. Н. Иванов, В. И. Патрушев и др. / под ред. В. Н. Иванова. Москва : Высшая школа, 2001. 271 с. URL: <http://lib.mesi-yar.ru/books/yf-mesi/2006/SocUpr.pdf> (дата звернення: 17.02.2019).

4. Портал о социальной работе. URL: <http://soc-work.ru/> (дата звернення: 21.03.2019).

5. Соціальна робота в Україні: теорія і практика. Науково-методичний журнал. Архів номерів. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Srvu/index.html (дата звернення: 21.03.2019).

6. Тюття Л. Т. Соціальна робота: теорія і практика. Київ : ВМУРОЛ «Україна», 2004. 408 с. URL : <http://www.twirpx.com/file/403253/> (дата звернення: 15.03.2019).

Погоджено _____
навчальний відділ
«_____» _____